

**PROGRAM VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE ZA
SPODBUJANJE TUJIH NEPOSREDNIH
INVESTICIJ ZA OBDOBJE 2005 - 2009**

Ljubljana, julij 2005

1 Uvod

Tuje neposredne investicije (v nadaljevanju: TNI) so pomemben dejavnik gospodarske stabilnosti, rasti ter učinkovitosti države. Pomembne so tako za države v razvoju in tranzicijske države, saj omogočajo zmanjševanje razvojnega zaostanka tudi za razvita tržna gospodarstva, kjer so TNI pomemben dejavnik prenosa znanja, tehnologij ter učinkovite alokacije virov.

Možnosti, ki jih prinašajo TNI, Slovenija doslej ni dovolj izkoristila. Povprečni letni priliv TNI je v tranzicijskem obdobju znašal komaj 2% BDP. Tudi glede vseh drugih pokazateljev glede pomena TNI za gospodarstvo Slovenija zaostaja za primerljivimi evropskimi državami. Glavni delež TNI so v začetku devetdesetih let predstavljale prodaje podjetij s strani državnega Sklada za razvoj, konec devetdesetih let in v zadnjem času pa ga predstavljajo post-privatizacijski prevzemi. Pomemben delež TNI v zadnjih desetih letih predstavljajo širitve podjetij v tuji lasti. Začetnih (»greenfield«) investicij je bilo zelo malo. Tudi na področju javno-zasebnega partnerstva beležimo le posamezne primere tujih vlaganj.

Tabela 1: Stanje, letni prilivi in odlivi TNI

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stanje TNI (v mio EUR)	2.675	3.110	2.952	3.968	5.069	n.p.
Letni prilivi TNI (v mio EUR)	99,2	149,1	412,4	1750,4	298,8	421,6
Letni odlivi TNI (v mio EUR)	44,7	71,7	161,2	168,1	413,7	400,7
Število povpraševanj na AGPTI	107	150	199	307	445	584
Število začetih investicij ¹	-	3	7	5	5	9
Število ustvarjenih delovnih mest ¹	-	572	410	447	363	908

Vir: Banka Slovenije, TIPO

Tabela 2: Povprečni letni prilivi TNI kot % BDP (1998 – 2003)

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	povprečje
Irska	12,9	20,4	23,3	7,4	19,9	23,8	18,0
Danska	5,9	12,0	23,1	7,6	4,3	1,6	9,1
Estonija	13,7	5,9	6,1	7,2	4,0	14,0	8,5
Češka	8,0	11,4	7,7	7,3	11,3	4,1	8,3
Slovaška	4,2	2,2	8,2	6,0	16,7	2,5	6,6
Hrvaška	5,7	7,9	5,1	6,0	4,8	8,5	6,3
Madžarska	10,7	7,4	5,1	6,0	4,3	4,3	6,3
Finska	2,1	4,5	7,2	3,2	6,6	2,3	4,3
Poljska	5,0	4,7	4,8	2,4	2,1	2,9	3,7
Avstrija	2,8	1,5	3,9	2,4	0,4	3,8	2,5
Slovenija	1,4	0,5	0,6	1,5	7,1	0,9	2,0

Vir: World Investment Report 2004, United Nations, Eurostat

¹ Investicije, ki so bile sofinancirane v okviru razpisa za sofinanciranje tujih investicij

Med razlogi za majhne prilive TNI lahko izpostavimo slovenski model privatizacije, majhnost domačega trga, visoko ceno dela v primerjavi z drugimi državami v regiji, pomanjkanje ustreznih stavbnih zemljišč za predelovalne dejavnosti in premalo ofenzivno politiko na področju spodbujanja TNI. Tujih vlaganj v obliki javno-zasebnih partnerstev je bilo malo, saj to področje še ni ustrezno zakonsko regulirano.

V obdobju pred in po vstopu Slovenije v EU in po njem beležimo povečan interes tujih investorjev za investiranje v Slovenijo. Kljub temu pa na področju tujih investicij še vedno ni bil dosežen preboj, ki bi omogočil, da bi tuje investicije pomembnejše prispevale h gospodarski rasti.

V Strategiji Razvoja Republike Slovenije (v nadaljevanju: Strategija) je v okviru prve prioritete »Konkurenčno gospodarstvo in hitrejša gospodarska rast« naveden cilj povečanje prilivov razvojno spodbudnih domačih in tujih naložb«. Strategija navaja osnovne usmeritve za doseg tega cilja, Program Vlade za spodbujanje TNI 2005-2009 pa določa politiko in ukrepe Vlade RS na področju spodbujanja TNI.

Usmeritve programa so tudi pomemben signal potencialnim tuji investorjem in drugim akterjem oblikovanja slovenskega poslovnega okolja, da si Slovenija želi tujih investicij in da je pripravljena vzpostaviti tako poslovno okolje, ki bo za tuje investitorje privlačno in zanimivo.

Pravno podlago za spodbujanje TNI predstavlja Zakon o spodbujanju tujih neposrednih investicij in internacionalizacije podjetij (Uradni list RS, št. 86/04), (v nadaljevanju: ZSTNIIP), ki v petem členu določa, da mora *Vlada Republike Slovenije na predlog ministrstva, pristojnega za gospodarstvo, sprejeti program spodbujanja investicij za petletno obdobje in opredeliti način izvajanja nalog spodbujanja TNI, njihove prioritete in cilje, ki naj bi bili doseženi z izvajanjem teh nalog.*

V programu spodbujanja investicij je potrebno opredeliti tudi obseg in način financiranja ter kazalce za spremljanje učinkovitosti spodbujanja investicij.

Sestavni del Programa Vlade RS za spodbujanje tujih neposrednih investicij za obdobje 2005 - 2009 so tudi Predstavništva slovenskega gospodarstva.

1. Programske usmeritve in načela

Program temelji na naslednjih programskih usmeritvah:

- enakopravna obravnava domačih in tujih podjetji na področju spodbujanja investicij, v projektih javno-zasebnih partnerstev in v procesu privatizacije;
- zniževanje in odpravljanje administrativnih ovir za investiranje in poslovanje;
- zniževanje vstopnih stroškov za začetne investicije in kompenziranje pomanjkljivosti delovanja tržnih mehanizmov;
- ofenzivno trženje Slovenije kot lokacije za TNI.

1.1 Enakopravna obravnava domačih in tujih podjetji na področju spodbujanja investicij, na področju privatizacije in javno-zasebnih partnerstev.

Spoštovanje načela enakopravne obravnave domačih in tujih pravnih subjektov je temeljno načelo, ki ga mora država zagotavljati, če želi spodbujati TNI. Morebitno diskriminatorno obravnavanje podjetij povečuje njihova tveganja pri poslovanju, pri tujih investitorjih pa zbuja negotovost. Čeprav Slovenija tujim investicijam zagotavlja pravno vzajemnost, so se v preteklosti pogosto pojavljale dejanske ovire za tuje investitorje, kar pomeni, da je bila kršena dejanska vzajemnost, kar je med tuje investitorje vnašalo negotovost. Pogosto te ovire niso bile usmerjene neposredno proti podjetjem v tuji lasti, ampak so bile to določene pomanjkljivosti v delovanju poslovnega okolja, ki so jih tuji investitorji ocenjevali kot diskriminacijo (na primer: razpoložljivost stavbnih zemljišč, rigidnost trga delovne sile, zaposlovanje tujcev, javna naročila, privatizacija in javno zasebna partnerstva).

Vlada RS, ministrstva in javne agencije bodo pri izvajanju ukrepov spodbujanja investicij enakopravno obravnavala podjetja v domači in v tuji lasti. Enakopravno obravnavo bodo zagotavljala tudi na področju privatizacije, javnih naročil in projektov javno-zasebnega partnerstva. V okviru svojih pristojnosti bo Vlada uveljavljala to načelo tudi v gospodarskih družbah, ki so v državni lasti in v skladih, ki jih država posredno upravlja.

1.2 Zniževanje in odpravljanje administrativnih ovir za investiranje in poslovanje.

Vlada oz. ministrstva bodo začela sistematično odpravljati administrative ovire za investiranje in poslovanje podjetij. To je nujen ukrep, če želi Slovenija izboljšati svojo podobo kot lokacije za tuje investicije. V analizi mednarodne konkurenčnosti držav in regij (IMD 2005) je Slovenija nezadovoljivo ocenjena na področjih realne davčne obremenitve, zaprtosti podjetniške kulture, investicijskih spodbud, ustanavljanja in poslovanja podjetij ter poslovne zakonodaje. Z vidika konkurenčnosti Slovenije je potrebno prioritarno obravnavati zmanjševanje administrativnih ovir na naslednjih področjih:

- sklepanja delovnih razmerij,
- prostorskega urejanja in pridobivanja gradbenih dovoljenj,
- poenostavitve ali opustitve nekaterih zapletenih postopkov za pridobivanje dovoljenj za obratovanje.

1.3 Zniževanje vstopnih stroškov za začetne investicije in kompenziranje pomanjkljivosti delovanja tržnih mehanizmov

Vstopni stroški za začetne investicije in z njimi povezana tveganja so v Sloveniji v primerjavi z drugimi konkurenčnimi državami najbolj pereči na področju zaposlovanja in na področju pridobivanja ustreznih komunalno opremljenih stavbnih zemljišč.

Izboljšanje prilagodljivosti trga dela kot enega izmed najpomembnejših ukrepov za izboljšanje konkurenčnosti slovenskega gospodarstva določa tudi Strategija. Da bi dosegli boljše delovanje trga dela in izboljšali ponudbo ustrezno usposobljenih delavcev za tehnološko zahtevnejše TNI je potrebno daljše časovno obdobje. Delno je možno tovrstno pomanjkljivost odpraviti s finančnimi spodbudami za usposabljanje delavcev in sicer z aktivno politiko zaposlovanja ali pa z dodeljevanjem finančnih spodbud za tuje neposredne investicije.

Tudi na področju ponudbe stavbnih zemljišč je možno pomanjkljivo ponudbo delno uravnotežiti z nepovratnimi finančnimi spodbudami za tuje investicije (npr. komunalno opremljanje zemljišč ali izgradnjo objektov).

Sistemske so spodbude za tuje investicije urejene v 7. členu ZSTNIIP in na njem temelječi Uredbi Vlade Republike Slovenije o finančnih spodbudah za TNI. Postopek dodeljevanja spodbud izvaja Javna agencija za spodbujanje TNI (v nadaljevanju: agencija).

1.4 Ofenzivno trženje Slovenije kot lokacije za TNI

Vzporedno z odpravljanjem pomanjkljivosti Slovenije kot lokacije za TNI agencija aktivno privabljala potencialne tuje investitorje. Izpostavljala bo naslednje konkurenčne prednosti Slovenije kot lokacije za TNI:

- ugoden strateški položaj na križišču evropskih transportnih koridorjev,
- dobra povezanost z gospodarsko pomembnimi evropskimi regijami v soseščini,
- kvalitetno delovno silo,
- kvalitetno fizično infrastrukturo,
- visoko stopnjo varnosti in nizko stopnjo kriminala,
- visoko kvaliteto življenja.

Agencija bo k sodelovanju pri promociji Slovenije kot lokacije za TNI pritegnila tudi občine, regionalno-razvojne agencije, zbornice in strokovna združenja.

2 Dejavnosti in ukrepi za spodbujanje investicij

Glede na vsebino in način izvajanja dejavnosti za spodbujanje TNI jih lahko razdelimo v tri sklope:

- politiko, usmeritve in ukrepe, ki vplivajo na izboljšanje poslovnega okolja,
- dejavnosti spodbujanja tujih investicij, ki jih izvaja agencija ,
- finančne spodbude za TNI.

2.1 Politika, usmeritve in ukrepi, ki vplivajo na izboljšanje poslovnega okolja

Politike in konkretnih ukrepov vlade, ki so pomembni za izboljšanje konkurenčnosti Slovenije Program za spodbujanje tujih investicij podrobneje ne predstavlja, saj so podrobneje določeni v Strategiji. Ukrepi, ki bodo najbolj prispevali k večji konkurenčnosti Slovenije kot lokacije za TNI, so:

- ukrepi na področju trga dela in zaposlovanja,
- spodbujanje tehnološkega razvoja,
- razvoj kapitalskega trga.

2.2 Dejavnosti spodbujanja tujih investicij, ki jih izvaja agencija

V obdobju 2005 – 2009 bodo dejavnosti agencije osredotočene predvsem na naslednje dejavnosti:

- brezplačna ponudba informacijskih, svetovalnih ali drugih storitev tujim investitorjem,
- trženje Slovenije in njenih regij kot lokacije za investicije,
- promocijo podobe Slovenije in njenih regij kot lokacij za investicije,
- analiziranje konkurenčnega položaja Republike Slovenije kot lokacije za investicije in predlaganje ukrepov za njegovo izboljšanje.

2.3 Finančne spodbude za TNI

Skladno z ZSTNIIP je Vlada Republike Slovenije sprejela Uredbo o dodeljevanju finančnih spodbud za tuje investicije, v kateri je določen način in postopek dodeljevanja finančnih spodbud za TNI. S spodbudami želimo vplivati na sprejem odločitev investitorja. Finančne spodbude same po sebi še ne zagotavljajo večjega priliva TNI, so pa pomemben dejavnik pri odločitvah, ko investitor pri izvršitvi konkretne investicije izbira med več lokacijami s podobnim poslovnim okoljem in primerljivimi obratovalnimi stroški.

3 Cilji in prioritete

3.1 Cilji

S tem Programom želimo doseči naslednje cilje:

- povečanje letnih prilivov iz naslova začetnih TNI (brez prevzemov in privatizacij in ob upoštevanju širitev podjetji v tuji lasti) v povprečju 1 % do 1,5% bruto domačega proizvoda,
- zagotovitev 1000 do 1500 novih delovnih mest na leto,
- zagotovitev letno najmanj eno začetno visoko-tehnološko TNI in najmanj tri začetne TNI v storitveni sektor, katerega storitve se pretežno mednarodno tržijo.

Glede na trenutno nezadostno prepoznavnost Slovenije kot lokacije za TNI, je kratkoročno težko zastaviti ambicioznejše cilje, saj se merljivi učinki ukrepov za spodbujanje TNI pokažejo šele z nekajletnim zamikom. Letni prilivi zgolj iz naslova začetnih investicij bodo znašali vsaj toliko, kot so doslej v povprečju znašali letni prilivi vseh TNI. Število novo ustvarjenih delovnih mest in število najbolj atraktivnih investicij na področju storitev in visokih tehnologij pa se bo glede na sedanje stanje podvojilo.

3.2 Prioritete

Določitev prioritete na področju spodbujanja tujih investicij je smiselna le zaradi racionalizacije trženja Slovenije kot lokacije za TNI, nikakor pa ne zato, da bi država favorizirala določene vnaprej izbrane gospodarske sektorje in s tem namenom usmerjala ali kako drugače restriktivno delovala v odnosu do tujih investitorjev. Opredeljevanje ciljnih sektorjev, trgov in dejavnosti spodbujanja TNI, je vezano na čim boljše izkoriščenost razvojnih potencialov Slovenije in njenih regij.

3.2.1 Dejavnosti spodbujanja TNI

V obdobju do uveljavitve ofenzivnega trženja posameznih panog in regij bo prioriteta dejavnost TNI še vedno zagotavljanje kvalitetnih storitev potencialnim tujim investitorjem. Glede najpomembnejših dejavnikov, ki vplivajo na odločitev o izbiri lokacije za tujo investicijo (cena dela, kvalitetna infrastruktura, industrijska in tehnološka tradicija, razpoložljivost visoko usposobljene delovne sile...), se Slovenija uvršča med stare in nove članice EU v regiji. To pomeni, da je kot lokacija za TNI zanimiva predvsem za investitorje v različnih nišah, ki lahko izkoristijo določeno ozko definirano konkurenčno prednost Slovenije (na primer: geografska bližina pomembnega kupca ali visoka koncentracija lokalnih dobaviteljev v določeni niši...). Tovrstni investitorji zahtevajo posebno pozornost in namensko oblikovane informacije ter specializirano svetovanje.

Za trženje Slovenije kot lokacije za TNI bo agencija v sodelovanju z regionalnimi razvojnimi agencijami pripravila kadrovsko in prostorsko ponudbo slovenskih regij ter pregled konkurenčnih prednosti Slovenije za posamezne gospodarske dejavnosti.

3.2.2 Sektorji

Slovenija ni zanimiva za delovno intenzivne panoge. Izjema so morda le delovno intenzivne tuje neposredne investicije v storitveni dejavnosti, ki se tržijo na sosednjih razvitih trgih (Italija, Avstrija, Nemčija). V predelovalnih dejavnostih se bo posebej izpostavila ponudba Slovenije v:

- kemijski in farmacevtski industriji,
- elektro industriji (predvsem proizvodnji komponent za elektronsko in avtomobilsko industrijo),
- kovinsko-predelovalni industriji,
- orodjarstvu,
- na področju informacijskih in komunikacijske tehnologij
- papirni industriji in
- drugih dejavnostih in tehnologijah, ki v svetovnem merilu hitro rastejo oziroma se prestrukturirajo in za katere se pokaže, da obstajajo možnosti za hitro uveljavitev Slovenije kot lokacije za TNI.

Na področju storitvene industrije pa se bo ponudba osredotočila na:

- transport in logistiko,
- turizem
- centre za strateške storitve (Shared Services Centres) in
- finančne storitve.

4 Način izvajanja dejavnosti spodbujanja TNI

4.1 Storitve za tuje investitorje

Za zagotavljanje kvalitetnih storitev za tuje investitorje je zadolžena agencija., ki bo po potrebi k sodelovanju pritegnila tudi lokalne skupnosti, regionalne razvojne agencije, Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje in izobraževalne ustanove.

Na področju zagotavljanja storitev tujim investitorjem bo agencija predvsem:

- vzdrževala in nadgrajevala bazo informacij za TNI,
- zagotavljala informacije pri izbiri ustrezne lokacije za TNI,
- določila način ponudbe storitev in njihove nosilce,
- sistematično informirala javnost (potencialne tuje investitorje, obstoječe tuje investitorje, specializirane svetovalne in medijske ustanove) o razpoložljivih storitvah,
- vodila evidenco o opravljenih storitvah,
- nudila pomoč pri izvedbi posameznih investicij,
- vsaj enkrat v dveh letih opravila merjenje zadovoljstva uporabnikov.

4.2 Oblikovanje in promocija podobe Slovenije kot lokacije za TNI

Slovenija v mednarodnem poslovnem svetu ni prepoznavna kot atraktivna lokacija za TNI. Poleg razmeroma nizke prioritete, ki jo je doslej imelo pridobivanje TNI v razvojni politiki države, je to posledica tudi povsem objektivnih dejavnikov, za katere ni pričakovati, da se bodo bistveno spremenili (majhen domač trg, višja cena dela kot v drugih tranzicijskih državah, nepriljavno davčno okolje, slaba razpoložljivost zemljišč). Dokler se navedeni dejavniki bistveno ne spremenijo, splošne promocijske akcije niso smiselne. Za promoviranje Slovenije kot investicijske lokacije se bo oblikovala celostna podoba, promocijska sporočila pa se bodo usmerila na ožje segmente potencialnih investitorjev, to je na tiste »nišne« investitorje, za katere je slovensko poslovno okolje zanimivo oz. konkurenčno.

4.3 Pridobivanje TNI

Za pridobivanje TNI štejejo vse tržne aktivnosti agencije, ki niso usmerjene na splošno promocijo Slovenije kot lokacije za TNI, temveč na konkretna podjetja – potencialne investitorje. Agencija bo izvajala vse mednarodno uveljavljene oblike privabljanja TNI kot so: direktno trženje, predstavitve na specializiranih sejmih, sektorske investicijske seminarje in konference. Oblike bo prilagodila značilnostim ciljnih trgov in sektorjev.

Posebno vlogo pri pridobivanju TNI bodo imela skladno s 14. členom ZSTNIIP predstavništva agencije v tujini, ki bodo izvajala predvsem naslednje dejavnosti:

- animacija podjetij za investiranje v Sloveniji (obiski podjetij, sestanki, posredovanje informacij o Sloveniji kot lokaciji za TNI),
- analiza sektorjev in podjetij, ki so najbolj aktivni v čezmejnih investicijah in priprava konkretnih seznamov potencialnih investitorjev,
- spremljanje aktivnosti konkurenčnih agencij za spodbujanje TNI,
- organizacija investicijskih seminarjev in sodelovanje z združenji in drugimi organizacijami podjetij,
- pomoč pri izvedbi posameznih investicij,
- izvedba različnih promocijskih in drugih aktivnosti, namenjenih predstavitvi Slovenije kot potencialne prejemnice TNI.

4.4 Izboljšanje ponudbe stavbnih zemljišč in industrijskih con

Med slabostmi Slovenije kot lokacije za TNI, na katere država lahko vpliva, je razpoložljivost ustreznih industrijskih zemljišč za tuje investitorje. Položaj na področju ponudbe industrijskih lokacij se v zadnjih letih sicer izboljšuje. S pomočjo strukturnih skladov bo v prihodnjih letih v industrijske lokacije skupaj z lastnim vložkom občin investiranih skoraj 8 milijard SIT. Problem nezmožnosti financiranja industrijskih zemljišč, tudi s pomočjo strukturnih skladov, pa se že kaže v trendu, da občine industrijskih lokacij ne razvijajo načrtno niti ne dosegajo mednarodno konkurenčnih cen. Za občine, ki so sedaj edini investitorji v industrijske cone, je takšna investicija finančno breme, ki dolgoročno veže velika sredstva. Posledično se zemljišča prodajajo stihijsko ne glede na konkurenčne možnosti regije za pritegnitev določene gospodarske dejavnosti.

Za izboljšanje ponudbe stavbnih zemljišč se bodo izvajali naslednji ukrepi:

- evidentiranje vseh zemljišč in objektov, ki so neposredno in posredno v javni lasti in jih je možno nameniti za investicije oz. jih je kot vložek države možno vložiti v skupno naložbo, za kar so zadolžena resorna ministrstva,
- pomoč Ministrstva za gospodarstvo in agencije lokalnim skupnostim pri ustanovitvi in delu upravljavcev industrijskih con ali tehnoloških parkov,
- sofinanciranje prostorske zaokrožitve in komunalne opreme industrijskih con in tehnoloških parkov iz evropskih skladov in proračuna.

Za izbiro lokacije z javnimi sredstvi sofinanciranega industrijskega ali tehnološkega parka bodo upoštevani predvsem naslednji kriteriji:

- razpoložljivost ustrezno usposobljene delovne sile v bližini parka,
- prometna dostopnost,
- možnost prostorske zaokrožitve in širitve parka,
- vplivi na okolje.

Postopki spremembe namembnosti kmetijskih zemljišč in postopki dodeljevanja javnih sredstev se bodo izvajali tako, da se trenutnim lastnikom zemljišč prepreči pridobitev zemljiške rente in da bodo vsi ukrepi dejansko namenjeni znižanju stroškov za investitorje.

Za pritegnitev visoko tehnoloških podjetij oziroma podjetij z višjo dodano vrednostjo bosta zagotovljeni vsaj dve atraktivni lokaciji v delni ali večinski javni lasti z vso ustrezno infrastrukturo in jasnim lastništvom. Cenovna ponudba za začetne investicije bo konkurenčna ponudbi primerljivih lokacij v sosednjih državah.

Vzpostavile se bodo vsaj tri industrijske cone v popolni ali delni lasti države in sicer v osrednji Sloveniji, v zahodnem delu Slovenije in v Podravju. Cone bodo komunalno opremljene, prometno dostopne ter z jasno možnostjo razvoja.

Agencija bo za upravjalce con in parkov zagotavljala mednarodno trženje in druge storitve, potrebne za promocijo lokacij med potencialnimi tujimi investitorji.

4.5 Spodbude za TNI

Finančne spodbude za TNI kot oblika državne pomoči investitorjem same po sebi še ne zagotavljajo večjega pritoka tujih investicij, vsekakor pa pomembno vplivajo na odločitev investitorja o izbiri lokacije za izvršitev investicije. Spodbude so posebej pomembne oz. odločilne takrat, ko investitor izbira med več lokacijami v podobnih poslovnih okoljih s primerljivimi obratovalnimi stroški za konkretno investicijo.

V letih od 2000 do 2004 so se v Sloveniji že dodeljevale spodbude za tuje investicije, vendar je bilo v ta namen letno na voljo le od 400 do 600 milijonov SIT, kar je zadoščalo le za spodbujanje manjših investicijskih projektov v vrednosti do 20 milijonov evrov na projekt. Sredstva so se dodeljevala z javnim razpisom v okviru Programa Vlade RS za spodbujanje podjetništva in konkurenčnosti za obdobje 2002-2006. Za investicijske projekte je bilo v obdobju 2000- 2004 dodeljenih 1.95 milijard SIT, odprtih pa je bilo 2732 novih delovnih

mest. Povprečna višina državne pomoči za novo odprto delovno mesto je znašala 713.841 SIT.

Za manjše TNI v vrednosti do 20 mio. EUR, ki zagotavljajo do okoli 200 novih delovnih mest, je dosedanji sistem dodeljevanja spodbud, v skladu s katerim lahko tuji investitorji pridobijo spodbude v višini od 600.000 SIT do 2.600.000 SIT na eno novo delovno mesto, primeren. Za kapitalsko intenzivne investicije pa je ta sistem potrebno nadgraditi.

V skladu s sprejeto uredbo o finančnih spodbudah za tuje investicije se pri dodeljevanju spodbud upoštevajo zlasti naslednja merila:

- referenca tujega investitorja,
- vpliv investicije na okolje,
- število in trajanje novo odprtih delovnih mest,
- prispevek investicije k razvoju človeškega kapitala v državi in manj razvitih regijah,
- dodana vrednost na zaposlenega v tuji investiciji,
- prenos tehnologij, znanj in izkušenj,
- prihodnja plačila davkov in prispevkov za socialno varnost ter
- prihranek javnih izdatkov.

Relativna pomembnost posameznih meril bo določena tako, da se doseže čim ugodnejše razmerje med vrednostjo spodbude in neto sedanjo vrednostjo ocenjenih prihodnjih prilivov iz naslova davkov, prispevkov za socialno varnost ter drugih merilnih koristi v zvezi z investicijo.

Skladno z omenejno uredbo bo agencija vsako leto z razpisom pozvala tuje investitorje k predložitvi investicijskih projektov. Za dodelitev državnih pomoči, ki znašajo več kot dva milijona evrov, je potrebno soglasje Vlade RS.

V obdobju do leta 2006 so kot podlaga za dodeljevanje spodbud upošteva Program ukrepov za spodbujanje podjetništva in konkurenčnosti za obdobje 2002 – 2006, ki je že priglašen Evropski komisiji. Za obdobje po letu 2006 bo Ministrstvo za gospodarstvo priglasilo Evropski komisiji novo shemo.

5 Obseg dejavnosti spodbujanja TNI in financiranje dejavnosti

Dejavnost spodbujanja TNI se tako kot v vseh drugih evropskih državah financira iz državnega proračuna in evropskih strukturnih skladov.

5.1 Dejavnosti spodbujanja TNI, ki jih izvaja agencija

Na področju storitev za tuje investitorje bo agencija še izboljšala odzivnost na povpraševanja tujih investitorjev. Poleg že dobro razvite dejavnosti informiranja investitorjev bo okrepila svetovalno dejavnost, in sicer predvsem na področju nepremičnin, infrastrukture in delovno-pravne zakonodaje. Odzivnost na prvo povpraševanje mora biti v vseh primerih krajša od dveh dni. Agencija bo sistematično sledila (follow up) interesom potencialnih investitorjev, ki so že pokazali interes za investiranje v regiji. Število povpraševanj tujih investitorjev se bo v obdobju izvajanja programa podvojilo na približno tisoč povpraševanj letno. Prav tako se letno predvideva podvojitev obiskov zainteresiranih investitorjev s petdeset na sto.

V letu 2006 bo agencija začela tržiti Slovenijo kot lokacijo za tuje investicije preko svojih predstavništev tujini, ali preko obstoječe mreže diplomatsko konzularnih predstavništev Republike Slovenije ali pa preko pogodbeno zaposlenih predstavnikov.

5.2 Finančne spodbude za TNI

Za TNI v vrednosti do 20 milijonov evrov, ki ustvarijo do 200 novih delovnih mest, je dosednji sistem dodeljevanja spodbud, ki temelji na Programu za spodbujanje podjetništva in konkurenčnosti in v skladu s katerim lahko tuji investitorji pridobijo spodbude v višini od 600.000 SIT do 2.600.000 SIT na eno novo odprto delovno mesto, primeren. Dodana bo še posebna premija za prve vstope (greenfield). Pri dosedanjih interesih tujih investitorjev za investiranje v Slovenijo bo tak sistem spodbud za navedene investicije vzdržen ob zagotovitvi od 1 do 2 milijard SIT proračunskih sredstev na leto. Dodeljene spodbude se s plačanimi davki in prispevki državi povrnejo prej kot v treh letih, tudi če upoštevamo morebitne »zastojnkarje« (t.j. investitorje, ki bi izvedli investicijo ne glede na odobritev spodbude) in nerealizirane investicije, od katerih ni več mogoče izterjati dodeljene spodbude.

Pri kapitalsko intenzivnih investicijah, katerih vrednost znaša nad 50 milijonov EUR, so pričakovane spodbude večje tudi do 30% vrednosti upravičenih stroškov in izdatkov investicije. Tudi ob omejitvi spodbud na višino neto sedanje vrednosti koristi iz naslova davkov in prispevkov nove investicije v obdobju od 5 do 10 let lahko proračunski stroški pri sedanjem povpraševanju tujih investitorjev za spodbude velikim investicijam znašajo od 3 do 6 milijard SIT letno.

6 Spremljanje učinkovitosti spodbujanja TNI

6.1 Politike, usmeritve in ukrepi, ki v splošnem vplivajo na izboljšanje poslovnega okolja

Za spremljanje kvalitete določenega poslovnega okolja so bile razvite različne metodologije, ki razvrščajo države glede na različne dejavnike, ki vplivajo na delovanje podjetij. Med najbolj uveljavljenimi indeksi, ki jih bo Vlada Republike Slovenije upoštevala pri vrednotenju poslovnega okolja, so:

- World Bank Doing Business. Indeks je osredotočen predvsem na administrativne ovire za investiranje in delovanje podjetij (ustanovitev podjetja, najemanje in odpuščanje delavcev, delovanje sodišč...).
- IMD - Letopis konkurenčnosti,
- WEF – Indeks konkurenčnosti.

Agencija letno izvaja anketo motivov in ovir za tuje investicije in Vladi letno poroča o spremembah kvalitete investicijskega okolja v Sloveniji.

6.2 Dejavnosti spodbujanja TNI, ki jih izvaja agencija

Glavni pokazatelji za spremljanje učinkovitosti dela agencije so: število povpraševanj potencialnih tujih investitorjev, število obiskov tujih investitorjev v Sloveniji, število novih začetnih investicij, pri izvedbi katerih je agencija aktivno sodelovala, ter število novo ustvarjenih delovnih mest.

Neodvisna raziskovalna ustanova za agencijo vsaki dve leti izvede merjenje zadovoljstva uporabnikov storitev agencije. Rezultate merjenja agencija vključi v svoje letno poročilo.

6.3 Finančne spodbude za TNI

Učinkovitost dodeljevanja nepovratnih spodbud skladno z Uredbo o finančnih spodbudah za tuje investicije spremlja Ministrstvo za gospodarstvo in o učinkih dodeljevanja spodbud letno poroča Vladi Republike Slovenije. Pričakovani merljivi učinki so: nova delovna mesta, dodana vrednost v podjetjih, povečanje davčnih in »paradavčnih« prilivov, vključevanje lokalnih dobaviteljev v investicijske projekte ter povečanje izvoza.